

Յզիա մարգարա, էս շէնլիկ ա, քարերին, խարաբա աշխարհին տու:

Եւ եթէ չի լուում, Ս. Սարգսի փոխնդից պահածը փշում են դուրս բղաւելով. Ս. Սարգիս, դու բարեխօս բլիս Յզիա մարգարէին, որ մեր որդիերանց աշխատանքը մեզ դըսմաթ անի:

Եւ եթէ չի կտրուում, նոյն փոխնդը խառնում են տեառնըդառաջին վառած խարոյկի մոխրի ու աղի հետ և շաղ են տալիս դէպի վեր:

Եւ կամ տարեմտի շքիւթուկիս խանձոզն են դուրս ձգում:

Եւ եթէ սրանք էլ չեն օգնում, գութանի խոփը հակառակ կողմով դուրս են ձգում, որպէսզի Աստծուն բողբէ, թէ վարել եմ, տանջուել, ինչի Յզիա մարգարէն փշացնում է իմ աշխատանքը:

Գարկուտից դիւզացիները չափազանց վախենում են, սուտի և դատկից մինչև վարդալառ ամէն երկուշարթի կիրակի են պահում, Ռուսաց Պրիվոնոյէ դիւզի մօտ գտնուած Տօլու-բար (կարկտի հայր) ուխտատեղին հասարակական մատաղներ ուզարկում, որպէսզի կարկուտ չը պայ և եթէ չի օգնում՝ կարկտի դիր են անել տալիս:

Բամին մի պառաւ կին է, որ փշում է և երբ դիւզացիների թեզի ժամանակ ցանկացած կողմից չի փշում, հայհոյում են, ասելով. Քաւթառ պառաւ, քո հէքն անիծած, էս կանից փշի էլի:

ՈՒՆԵՐԻ ՊԱՉՏԱՄՈՒՆՔ

Ա.

ԲԱՐԻ ՌԻՆԵՐ

Հընշտակներ՝ ըարի եւ շար.—Սրկու տեսակ հրեշտակների կան՝ բարի և չար: Սրկուան էլ թեաւոր են, միմեանց նման, միայն բարուն՝ սպիտակ է, բազմերանդ թեւերով, իսկ շարը՝ սև:

Սրանք միշտ միմեանց հետ կուում են, ծննդկանի, հի-

ւանդի աջ կողմը՝ բարի, ձախ կողմը՝ շար հրեշտակը կանգնած միմեանց հետ վիճում, կուում են՝ և ով յազթամակում է, նա է տիրապետում սրանց հոգուն:

Պահապան հրեշտակ.—Ամեն մի երեխայ ունի պահապան բարի հրեշտակ, որ մի ամբողջ տարի խնամում է նրան, ջուր տալիս, եղունգները կտրում, իւր ձեռի խնձորով զրազեցնում, ծիծաղեցնում նրան: Նա թևերը բաց կանգնած է լինում երեխայի սնարի մօտ և կամ առատադում, որտեղից անդուլ հսկում է նրա վրայ:

Եւ այս է պատճառը, որ մի ամբողջ տարի երեխային ջուր չեն տալիս և ոչ էլ եղունգները կտրում:

Միևնոյն ժամանակ երեխայի ձեռքում միս չեն դնում, որովհետև նրա մատները մոմի պէս լոյս է տալիս, եթէ միս բռնեն. այդ լոյսը կը խաւարի:

Հացի հրեշտակ.—Ժողովուրդը հաւատում է, թէ կան հացի հրեշտակներ, որոնք կանգնում են թոնրի շուրթը, երբ հաց են թխում, ուստի հէնց որ կամենում են հաց թխել, խաշակնրում են, երբեմն էլ խունկ ծխում, ձգելով խունկը թոնրի մէջ:

Տան-դովլաթ.—Մի մեծ գերդաստանից մի հարս բաժանում է, իւր համար առանձնանում: Հետեակ առուօտը գերդաստանի հայրն առաւօտ շատ վաղ, երբ բոլորը դեռ քրնած են լինում, վեր է կենում, տեսնում է, որ թարմ ձիւնի վրայ մնացած հետքից երևում է, որ մինը տանից հեռացել է, բայց չի վերադարձել: Նայում տեսնում է, որ անեցիկներից ոչ ոք չէ դուրս գնացել: Նայում է բաժանուած հարսի գռանք, տեսնում է, որ ոչ մի հետք չկայ, բռնում է իւր տան գռան հետքը և գնում: Մի քիչ գնալուց յետոյ պատահում է մի մարդու, որին բարեկուց յետոյ հարցնում է թէ ով է:

—Ես ձեր տան դովլաթն են, պատասխանում է այդ մարդը, ես այն հարսի ճակտին էի նստած, որ երէկ բաժանուեց ձեզանից: հետը գնալ շուգեցի, որովհետև փոքրիկ տուն է, ձեզ մօտ մնալ էլ չարժէ, ուստի և հեռանում եմ:

Գերդաստանի հայրը սկսում է խնդրել, պաղատել, որ վերադառնայ տուն, սակայն դովլաթը չի համաձայնում, մին-

չև որ դերդաստանի հայրը խոստանում է հաշտուել բաժանուած հարսի հետ և նրան կրկին իր մօտն առնել:

Տաւարի-դովլաթ.—Ուզունլար մի գիշեր մի հարս իւր սկեսրոջ հետ միասին տանը առանց տղամարդի մնալով՝ դըռները կողպուծ են և կրակի առաջ լուռ ու մունջ նստում: Մէկ էլ յանկարծ դռնից մինը բարակ ձայնով կանչել է, որ գուռը բանան: Հարսը դուրս է եկել և տեսել մի սաստիկ մազոտ մարդ՝ կանդնած: Հարցնում է, թէ ով ես: Թէ մի մարդ եմ, էլի, եկել եմ: Հարսը վախեցած ներս է քաշուած, մարդն էլ նրա յետից դնում և օջախի մօտ նստում է: Բերում նրա առաջ հաց են դնում, սա սկսում է ուտել: Ուտում է ուտում, բայց հացը չի պակասում: Մարդը անխօս սրբում է բերանը և յետ նստում: Այս ժամանակ սկեսուրը վերցնում է ճրագը և հարսի հետ դնում են օդան, որ այդ մարդու համար անկողին պատրաստեն՝ քնի: Այս մարդն էլ սրանց հետևում է, հարսը անկողինը ձգում է, մէկ էլ յետ են նայում որ մարդ չկայ: Նոր են հասկանում, որ սա տաւարի շղովաթն է կղել:

Ղամաթ.—Սողոմոն իմաստունը մի նախիրի մօտից անցնելիս ասում է, թէ այս ինչ կովի որովայնի հորթի ճակատը ծաղկաւոր (դաշգա) է: Նախրապանը պատասխանում է թէ չէ, պոչն է ծաղկաւոր, որ դրել է ճակատին, այդպէս է երևում: Սողոմոնը մորթի է տալիս կովը և տեսնելով, որ նախրապանի ասածն էր ճիշտ, հարցնում է, թէ ինչի այդքան իմաստուն տեղովը նախրապան է մեացիլ: Նա էլ պատասխանել է, թէ իմ գոմաթս է այսպէս: Իմ ծննդեան ժամանակ իմ գոմաթի դոչը (խոյ) ոտը տարել պողբն է քերել, դրա համար էլ ես չոր շորացել եմ, այն ինչ քո ժամանակը՝ դրմակն է քերել:

Բ.

ՉԱՐ ՈՐԻՆԵՐ.

Սատանաներ.—Սրանց պիտուորը համարում է Բելիարը, որի որդին կոչւում է Սաթիէլ, իսկ ազգիկը՝ Նարմաղուշիկ: Սրանց մասին պատմում են: